

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Felelős szerkesztő:	Szerkesztőség és kiadó-
Egész évre . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	==== hivatal ====
Félévre . . . 6 „	budapesti kir. közjegyző.	Budapest, VI, Andrassy-út 1.

Tartalom. A jegyzők magánmunkálkodása. — Kinevezési rendszer. —
Kérdések a közjegyzői gyakorlatból. — Az 1912. évi VII. t.-cz.
29. §-ához. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A jegyzők magánmunkálkodása.*

A községi és körjegyzőknek anyagi és közjogi helyzetük rendezése céljából indított nagyobb arányú mozgalma nyomán több szó esik mostanában ismét a jegyzők magánmunkálkodásáról.

A községi jegyzők magánmunkálatait illetőleg általában tévesek a nézetek. A nagyközönség azt hiszi, hogy a jegyzőknek anyagi és közjogi helyzete egyaránt rózsás, rendezésre és javításra egyáltalán nem szorul. Azt hiszi, hogy a jegyző a jegyzői fizetésre nincs ráutalva. A magánmunkálatok révén fényes jövedelemmel bír, amely nemcsak megélhetését biztosítja, hanem tőkéhez, vagyonhoz is juttatja a jegyzőt.

Lehet, hogy valamikor így állt a dolog. Lehet, hogy akad egy-két hely az országban, ahol még ma is így van. Nem tudom. Csak feltételezem. Mert a közönség ezen, szinte általános véleményének kell valami alappal birnia. Azt azonban tudom, hogy a községi jegyzők túlnyomó része a legnagyobb mértékben rászorul

* Közzétesszük egy községi jegyzőnek ezt a cikkét, melynek tartalmával ép ellenkező álláspontot foglalunk el, mert épen az ilyen cikk meggyőzheti az irányadó köröket, hogy a jegyzőket a magánmunkálatoktól megfelelő kárpótlás mellett végleg el kell tiltani. (Szerk.)

a fizetésére és annak rendezésére épen azért, mert a magánmunkálatokból eredő jövedelem csekélységénél fogva számba sem jöhet.

A jegyzők fizetése a legtöbb helyen csekély. Elismerem, épen azért szabták ilyen kicsire valamikor, évtizedekkel ezelőtt, mert számításba vették a magánmunkálatokból folyó jövedelmet is. Úgy gondolták, hogy csak a létminimumot biztosítják, a többit majd megfizeti az, aki igénybe veszi a jegyzőt. Akkor még azonban több magánmegbízást adtak a jegyzőnek, a magánmunkálatokért járó díj szabályozva nem volt, a jegyzők pedig, minthogy sokkal kevesebb volt a hivatalos munka, több magánmunkát vállalhattak, ezekért a munkákért tekintélyes összegeket adtak a jegyzőknek, azonfelül ellátták csirkével, báránnyal, malaczczal, tüzrevalóval. A jegyzők tehát, minthogy még egyéb közgazdasági tevékenységet is folytathattak, a könnyebb megélhetési viszonyok között megszédtek magukat, vagyonosodtak.

Ma egészen más a helyzet. A hivatalos munka hihetetlen mértékben megsaporodott a községeknél. A személyzet szaporítására azonban a községek képtelenek. A községi jegyzőre ma szinte elképzelhetlen tömege nehezedik a hivatalos munkának. S ennek a munkának a végzésére fizikai ideje sincsen. Állítson be bárki egy jegyzői irodába. Soha azt a jegyzőt egyedül nem találja. Pedig mikor a szemét reggel felnyitja, már egész tömege várakozik a lakásán a „kiváltságos“ panaszosoknak, akik csak „egypár szóra“ jöttek. Míg a hivatalába ér, tizen-tizenöten állítják meg az utcán tanácsért, útbaigazításért. Az a nyomorult jegyző ma már nem mer társaságba, kaszinóba, vendéglőbe menni, sétálni sem mer. Társaságban, kaszinóban, vendéglőben, sétája közben is örökké a hivatalos dolgokkal nyakgató. Pedig hivatalában kora reggeltől késő estig a feleket fogadja. Este van, mire ahhoz jut, hogy a napi postát átnézze. Csakis este, a hivatalos idő letelte után kezdhet a tulajdonképeni munkájához. Ilyen körülmények között magánmunkálatot csak a legcsekélyebb mértékben végezhet. De ma már kevesebb is az ilyen munka. Majdnem minden községben van ügyvéd, minden nagyobb helyen közjegyző, magától értetődőleg fogyni kell a községi jegyzők magánmunkálatainak. És ezeknek a munkálatoknak a díjai az ügyvédek és a közjegyzők érdekében olyan nevetségesen csekély összegekben vannak megszabva, hogy számos jegyző akad, aki egyáltalán

nem vállal magánmegbízásokat. Az egészsége, a jövője érdekében tartózkodni kell a magánmunkálatok elvállalásától. 10—15 évi szolgálat után ma a legtöbb jegyző megrokkban, tönkreteszi idegeit a nem emberi idegzethez mért munka, illetőleg az irtózatossá zaklatás. 10—15 évi szolgálat után a legtöbb jegyző menekül tulajdonképeni pályájáról és keres magának valami más, emberiesebb munkakört.

Nem csodálkozhatunk azonban a közönség téves felfogásán. Magukat illetékeseknek tartó faktorok, törvényhozók is teljesen tájékozatlanok a községi jegyzők magánmunkálkodása tekintetében.

Bernáth Géza főrendiházi tag, volt igazságügyi államtitkár, a kir. Curia nyug. másodelnöke, a főrendiháznak a múlt évi június 17. napján tartott ülésében a polgári perendtartás életbe léptetéséről szóló javaslat tárgyalása alkalmával tartott felszólalásában körülbelül elmondta mindazt, amit ügyvédek és közjegyzők, tehát a jegyzői magánmunkálkodás ellenzői a jegyzők magánmunkálkodása ellen mindeközéig fel tudtak hozni. Így meglepődésének adott kifejezést az ügyvédi rendtartás módosítása miatt, amely módosításnak az a célja, hogy „az ügyvédeknek a felek képviselőte tekintetében fennálló jogos érdekeit az arra hivatlanokkal és alkalmatlanokkal szemben megoltalmazza és megvédelmezze.“ Helyeselte a javaslat intézkedéseit, melyek a zugirászatl szemben erősebb jogszabályokat, erősebb büntető intézkedéseket állítanak fel. De mégis hézagossá találta a törvényt, „mert nem intézkedik épen azokkal a legveszedelmesebb, jobban mondva legnagyobb konkurrenssekkal szemben, akik különösen a vidéken a jogi képviselőre hivatottak és minősítettek érdekeit elsősorban sértik: nem intézkedik a községi és körjegyzők ügyködéseinek korlátozása tárgyában.“ Elmondja beszéde további folyamán Bernáth Géza, hogy a jegyzők a vidéken a felek jogi képviselőtét majdnem kizárólag a kezükben tartják. Hogy az 1904. évi XI. t.-cz. 12. §-a burkoltan bizonyos jogosítványt is ad erre a jegyzőknek, statutumaik útján egyes megyék meg is állapítják a jegyzők járandóságát az ilyen ügyekben. A jegyzők legnagyobb része azonban nincsen minősítve erre a feladatra. A jegyzők ebbeli működése az igazságszolgáltatásra nem előnyös, a perek szaporítására ellenben rendkívül nagy mértékben alkalmas. Nincs állam a világon, mely megengedné, hogy valamely egyén, akinek ügynevezett hatósági jogköre van, ugyanabban az ügyben, melyben

ezen imperiumnál fogva eljár, egyszersmind jogi képviselőt is vállalhason el. A jegyző eljár gyámügyekben, hagyatéki ügyekben, adókivetési, katonai, nyomozási, községi bíraskodási ügyekben és mindez ügyekben meg van neki engedve az, hogy az egyik-másik fél érdekében jogi képviselőt is gyakoroljon. E jogi képviselő gyakorlatában senki sem ellenőrzi őket. A jegyző a saját önállóságában mindenféle fegyelmi szabályzat nélkül teljesíti ezeket a munkákat anélkül, hogy ebben a körben, vagyis a magánmunkálatokért akár vagyoni, akár egyéb felelősséggel tartoznék. Közeli a feltevés, hogy a külön honoráriumért és külön díjazásért teljesített munkát nagyon könnyen előnyben részesítheti a jegyző a másik, a köteles munka felett.

Ennyi a vád, ami ezideig a jegyzők magánmunkálkodása ellen napvilágra jutott.

Szálljunk hát szembe a vádakkal.

A jegyzőket bizonyos magánmunkálatok végzésére évszázados gyakorlat s kormányhatósági jóváhagyással ellátott megyei szabályrendeletek jogosítják fel. Az 1904. évi XI. t.-cz. 12. §-a a jegyzőket sem burkoltan, sem kifejezetten nem jogosítja fel magánmunkálatok végzésére, csupán említést tesz ezen jogról. A 126,000/1912. számú belügyministeri kormányhatósági szabályrendelet szintén csak szabályozza ezt a jogot, illetőleg ennek a jognak a gyakorlását. Ez a jog codifikálva ugyan nincsen, de megvan, él s amint száz meg száz másféle meglevő, élő jog nem mondható nem létezőnek csupán amiatt, mert codifikálva még nincsen, úgy a jegyzők magánmunkálati joga sem tehető vita tárgyává. Épen azért egy kalap alá fogni a jegyzőket a zugirászokkal, a jogosítottakat a jogtalanokkal, a jegyzők érdemes, helyes munkáját a zugirászok büntetendő vétségét képező működésével — legalább is nagymérvű elfogultságra mutat.

A jegyzők a felek jogi képviselőtére sem minősítve, sem jogosítva nincsenek, a felek jogi képviselőtével nem foglalkoznak, a felek jogi képviselőtétől szabályrendeletek által el is vannak tiltva.

A belügyminister által kiadott minta alapján kiadott törvényhatósági szabályrendeletek meg vannak engedve a jegyzőknek, hogy magánfelek részére munkás és egyéb szolgálati szerződéseket, vállalkozási, adásvételi, csere, bérleti, haszonbérleti és birtokelkülönítési szerződéseket, adósleveleket, nyilatkozatokat, biztosítási okiratokat, egyezségeket, végrendeleteket, törlési engedé-

lyeket, vázrajzokat, kérvényeket, föllebbezéseket, nyugtákat készíthetnek, magánleveleket írhatnak, meghatalmazásokat állíthatnak és postai úrlapokat tölthetnek ki. Ez az egész. Egyéb írásokat a jegyzők nem készíthetnek. Bocsánatot kérek, ezeknek az írásbeli munkáknak az elvégzése a felek jogi képviselőtének nem tekinthető.

Ezen írásbeli munkálatok végzésére a jegyzők minősítve vannak. Ilyen munkálatok végzésére már az elemi iskolákban is tanítják a gyermekeket. Tanítják továbbá a középiskolák alsó osztályaiban is. A jegyzők pedig szintén jártak elemi iskolába, középiskolába, sőt érettségi vizsgát is tettek. Egy évig gyakorlatot folytatnak jegyzői irodában, azután közigazgatási gyakorlatot végeznek, ahol fölösen is megtömik jogi ismeretekkel a jegyző-jelölteket, azután segédjegyzősködnek a legjobb esetben öt-tíz esztendeig. Nagyon szomorú volna, ha ilyen előképzettség s ilyen gyakorlat nem minősítené a jegyzőt a szabályrendeletekben körülírt azon írásbeli munkálatok elvégzésére, amelyek kifogástalan elvégzését a középiskola negyedik osztályát elvégzett gyermektől is jogosan meg lehet követelni.

Annak, hogy a jegyzők magánmunkálati működése az igazságszolgáltatásra nem előnyös, a perek szaporítására azonban nagymértékben alkalmas, az ügyvédek csak örülhetnek. A valóság azonban az, hogy sokkal több munkát ad a jegyzőknek az ügyvédi irodákban készült hibás okiratok következtében előállott helyzet reparálása, az ügyvédek felületes eljárása következtében előállott hibák kiigazítása, mint az ügyvédeknek a jegyzők magánmunkálati működése.

A 126,000/1912. B. M. számú ügyviteli szabályzatban s a magánmunkálati szabályrendeletekben kifejezetten meg van mondva, hogy nem szabad a jegyzőknek magánmunkálatra megbízást vállalni olyan ügyben, amelynek hatósági eldöntésében hivatali állásánál fogva részt kell vennie. Csakhogy — sajnos — épen ez a jegyzők legfőbb közjogi sérelme s egyuttal a községek előrehaladásának egyik legjelentékenyebb kerékkötője — ilyen ügy nagyon kevés van. A jegyző eljár száz meg száz ügyben, de hatósági jogköre nincsen. Az előjáróságok bírnak bizonyos hatósági jogkörrel, de ez a hatósági jogkör legtöbb esetben csak véleményadásban nyilvánul meg. Az előjáróság egyik tagját, a jegyzőt, véleményének kinyilvánításában aligha befolyásolhatja az a körülmény, hogy a fél kérvényét 2 koronáért ő készítette el. Annál is

inkább, mert önérzetes és tisztességes jegyző nem vállalja el az olyan kérvénynek a megírását, amely jogtalan előny vagy kedvezmény elérésére irányulna.

Legnagyobb a tévedés azonban abban a nézetben, hogy a jegyzőket a magánmunkálkodásában senki sem ellenőrzi s hogy a jegyzők mindenféle fegyelmi szabályzat s bármiféle felelősség nélkül működnek. Ez a nézet annyira téves, hogy már egyuttal nevetséges is.

Senki másnak kárt bünhődés és kártérítési kötelezettség nélkül nem okozhat, tehát a jegyző sem. Az elvállalt munkát mindenki köteles legjobb tudása szerint, a magától értetődő gondosság mellett és az általános szokásnak megfelelő módon elvégezni, tehát a jegyző is.

De a jegyzők különös felelőssége még néhány helyen codifikálva is van.

Az 1886 : XXII. t.-cz. 86. §-a szerint a jegyző mindazon kárért, melyet hivatalos eljárásában (tehát a magánmunkálkodás terén is, mert hiszen csak hivatalánál fogva végezhet magánmunkákat) akár cselekvése, akár mulasztása által egyeseknek jogtalanul és illetéktelenül okozott, ha a kár szabályszerű jogorvoslattal elhárítható nem volt, teljes kártérítéssel tartozik. A jegyzői ügyviteli szabályzat 87. §-a szerint a jegyző köteles az elvállalt magánmegbízásokat késedelem nélkül gondosan és hiven elvégezni. Az esetleg elkövetett hibákért felelősséggel tartozik s amennyiben azok újabb átdolgozás vagy fölebbvitel által helyrehozhatók, az ezzel járó munkát köteles ingyen elvégezni. Ha a hiba ily módon helyre nem hozható, a felszámított díjakat köteles visszatéríteni s amellet kártérítési kötelezettsége is fenmarad. Szegények részére a jegyző köteles a magánmunkákat díjtalanul végezni. A belügyministerium által kidolgozott minta alapján készült magánmunkálati törvényhatósági szabályrendeletekben pedig a következők foglaltatnak: „Az a jegyző, aki a törvényekben, ministeri rendeletekben vagy a szabályrendeletben fel nem sorolt munkálatokért megállapított díjak szedése körül bárminemű visszaélést tanusít, fegyelmi vétséget követ el. Magánmunkálatokkal a jegyző csak annyiban foglalkozhatik, amennyiben azok őt hivatalos köteleseégeinek teljesítésében nem akadályozzák. A jegyző peres ügyekben magánmunkálatokkal nem foglalkozhatik. A felügyeleti vizs-

gálatok alkalmával az ellenőrzést a főszolgabíró a jegyzőknek a magánmunkálatok körüli eljárásra is köteles kiterjeszteni.“

Ellenőrzi pedig a jegyzőt és felelősségre vonhatja a magánmunkálatok tekintetében az előjáróság, a képviselőtestület, a főszolgabíró, az alispán és a főispán. Fegyelmi hatóság a főszolgabíró, az alispán és a belügyminister.

És a jegyzők felelőssége alapján a fegyelmi hatóságok a magánmunkálkodást illetőleg ugyancsak felelősségre vonják a jegyzőket. A felelősségre vonásban és a büntetésben köztudomás szerint sokkal szigorubbak a jegyzők fegyelmi hatóságai, mint az ügyvédi és közjegyzői kamarák. Ügyvéd és közjegyző van Magyarországon annyi, mint községi és körjegyző, hibát is követnek el az ügyvédek és a közjegyzők annyit, mint a községi körjegyzők, de a bünhődést illetőleg már nincs meg az arány. Nem tagadjuk, akad jegyző, aki visszaél a magánmunkálkodási joggal, de ennek csakhamar kitörök a nyakát. És törjék is ki, megérdemli. Azonban akad ügyvéd és közjegyző is ilyen, de már ezeket ritkábban sújtja a büntető igazságszolgáltatás vaskeze.

Olyan jegyzőviselt ember több van az elegendőnél, aki a magánmunkálkodás terén elkövetett visszaélések miatt hivatalát, tisztességét és vagyonát veszítette, de a „jogi képviselőlet“ ritkán jár ilyen súlyos következményekkel.

Az ügyvédek érdekének védelmezése mellett nem szabad olyan könnyen pálcát törni a magyar jegyzői kar fölött, amelynek talán mégis van egy kis érdeme a közigazgatás, a jogszolgáltatás s az ország kulturális és közigazgatási előhaladásának terén.

Ami a jegyzőknek a magánmunkálkodástól a megfelelő kárpótlás melletti eltiltását illeti, ebbe a magyar jegyzői kar örömmel beleegyezik. Legyen a magánmunkálat az ügyvédeké és a közjegyzőké, de a községi és körjegyzőknek adjanak olyan fizetést, amely tisztességes megélhetésükre, gyermekeik nevelésére és a jegyzők munkájához hasonló munka mellett joggal igényelhető némi kis töke gyűjtésére is elegendő.

Azt gondolom azonban, hogy a jegyzőknek a magánmunkálkodástól való eltiltása egyhamar nem fog bekövetkezni. A magyar nép késhegyig menő tiltakozással fogadná ezt az eszmét mindennütt, nem a jegyzői kar, hanem — értsük meg jól — a saját érdekeinek védelmében.

Kinevezési rendszer.

(A magyarországi kir. közjegyzők országos egyletének felterjesztése az igazságügyministerhez.)

A magyarországi kir. közjegyzők és kir. közjegyzőhelyettesek országos egyletei évek óta figyelik a kir. közjegyzői kinevezési rendszert és arra a sajnálatos meggyőződésre jutottak, hogy ezen rendszerrel a közjegyzői intézmény fejlődésében akadályoztatik meg.

Az ország összes közjegyzői kamaráinak és egyleteinek feliratai, sőt a közvélemény megnyilatkozásai is eredménytelenek valának s ma már a közjegyzői állás megüresedése esetén az illetékes körök kínos várakozással néznek a kinevezés elé, a napilapok pedig hasábokra terjedő, majdnem gunyos cikkekkel kísérik azt, mert mindegyre jobban mellőzöttek a hivatásszerűen kiképzett helyettesek és idegen karbeliek részesítettnek feltűnő előnyben.

Az 1874. évi XXXV. t.-cz. a magyar modern jogállam részére megalkotta a kir. közjegyzői intézményt azért, hogy a felek olyan közhitelű személyeknél biztosíthassák a megelőző jogvédelmet, akik őket a megtévesztéstől, a törvény nem tudásának s a jogi következmények előre nem látásának veszedelmeitől lehetőleg megóvják. Ezen célból a törvény nemcsak elméleti, hanem gyakorlati minősítést is kívánt a kir. közjegyzőktől s mindezt elő is írta, mert már akkor tudatában volt a törvényhozó, hogy a közjegyzői törvény nagy és fontos szerepre van hivatva és a kir. közjegyzőnek alapos elméleti készsége mellett a közjegyzői hivatásra vonatkozó gyakorlattal is kell birnia, hogy feladatait helyesen megoldhassa. És a törvényhozónak igaza is volt, mert a felek előadásainak helyes értelmezését, szándékainak kutatását és felismerését, érdekeik megóvását, a közjegyzői törvény alakszerűségeinek hibátlan alkalmazását, a felek akaratának helyes jogi formába öntését csak hosszú éveken át folytatott állandó közjegyzői gyakorlat útján megszerezhető szakképzettség és az egész élő jog alapos ismerete teszi lehetővé. A legnagyobb elméleti tehetség is szájalmasan tehetetlenül áll a közjegyző helyén, ha előzőleg alapos, hosszas közjegyzői gyakorlatot nem folytatott s ezáltal a kellő áttekintést, a helyes ítélőtehetséget és azt a képességet, hogy a szándékukat a legtöbb esetben kifejezni nem bír, jog-

tudatlan ügyfelek valódi akaratát kipuhatólja és az ügyfelek perenkívüli jogi ügyeit az adott körülmények között a legcélravezetőbb módon és alakban tökéletesen, minden jogos és törvényes érdeknek megfelelően kifogástalanul ellássa — meg nem szerezte.

Az 1886. évi VII. törvénycikk azonban a kizárólagos közjegyzői gyakorlatot, — amely már a közhitelesség kényes és bizalmi természeténél fogva is megkívántatnék — ügyvédek, bírák és ügyészekre nézve megszüntette azon gondolattal, hogy ezáltal kiváló jogásztehetségek számára is megnyílik a közjegyzőség tere és eme kiválóságok magasabb nivóra emelhetik az intézményt. A gondolat mindenesetre tetszetős, de ez csak idealizmusnak bizonyult, — mert a gyakorlati életben — eltekintve attól, hogy így a minősítés tekintetében könnyebben megközelíthető közjegyzői állások politikai érdemek jutalmazására is használtatnak — azok a kiváló tehetségek még eddig nem tudtak jobban feltűnni, mint a szakképzett közjegyzők, mert a gyakorlat hiánya a fényes elméleti tehetség érvényesülését megakadályozta és ők közjegyzői tevékenységükben gyakorlattal bíró helyetteseikre szorulnak. Az 1886. évi VII. t.-cz. tehát a bevallott célt nem érte el, hanem elérte azt, hogy a közjegyzői intézmény alapjaiban megrendült, mert máris tapasztalható, hogy az ifju jogásznemzedék hivatott tagjai a közjegyzői pályát kerülik s így be fog következni az, hogy a megfelelő, gyakorlatilag is kiképzett succrescentia megszűnik.

A statisztika igazolja, hogy az 1886. évi VII. t.-cz. meghozatala óta megüresedett közjegyzői állások nagyobb részben idegen karbelieknek adattak s erre nézve csupán az 1910—12 évi kinevezéseket említjük, melyek szerint 1910. évben 9 ügyvéd és 9 közjegyzőhelyettes nyert közjegyzői állást, tehát a közjegyzői állások 50%-a; 1911 évben 6 ügyvéd és 2 közjegyzőhelyettes nevezetett ki közjegyzővé, vagyis a megüresedett közjegyzői állások 75%-a, — az 1912. év folyamán pedig 6 ügyvéd és 6 közjegyzőhelyettes nevezetett ki, tehát ismét 50% töltetett be idegen karbeliekkel.

A kir. közjegyzők és kir. közjegyzőhelyettesek kara, amely ilyen kinevezési rendszer által erkölcsi és anyagi létérdekeiben a legsúlyosabban meg van támadva, az 1886. évi VII. t.-cz. megalkotása idejében abban a természetes felfogásban élt, hogy az idegen karbeliek kineveztetése a közjegyzői állásokra csak ritkán, különös figyelmet igénylő körülmények fennforgása esetén fog előfordulni és természetesen csak a közjegyzői intézmény hasz-

nára, a közjegyzői kar erkölcsi és szellemi színvonalának emelésére fog történni.

Az idegen karbeliek kinevezési arányszáma azonban ezt a hitet megsemmisítette, mert míg a közjegyzőhelyettesek a közjegyzői pályán becsületesen és csak a legszerényebb anyagi javadalmazás mellett sikeres munkálkodással eltöltött hosszú évek után a legkisebb jövedelmet biztosító közjegyzői állásokat nyerik el, addig az igazság szerint a közjegyzői pályán érdemeket szerzett férfiakat illető jobb javadalmazás, szerény életmód mellett némi tőke gyűjtését is lehetővé tevő közjegyzői állásokat tulnyomóan pártpolitikai szolgálatok jutalmául idegen karbeliek kapják anélkül, hogy ezzel az intézménynek erkölcsi vagy szellemi nivójának emelése is bekövetkezett volna. A közelmúltban történt, a közjegyzői és közjegyzőhelyettesi kart erkölcsi, szellemi és anyagi létérdekeiben mélyen sértő ilyen közjegyzői kinevezések a következők voltak, úgymint; a czeglédi, szegedi III., székesfehérvári egyik, derecskei, nagyszöllősi, szabadkai egyik, ó-gyallai, komáromi, halasi, bácstopolyai, kismartoni, nagytapolcsányi, csacvai, dárdai, szarvasi, szentgotthardi, lugosi, karczagi, turócszentmártoni, csáktornyai, pécsi, eperjesi és nagyatádi állás betöltése.

Ez a gyakorlat a közjegyzői novellának bevallott intentióját nem igazolja és a közjegyzői intézménynek nem fejlődésére, hanem egyenesen elsatnyulására vezet.

Ilyen kinevezési rendszer mellett — közjegyzővé kinevezetése előtt — csak a közjegyzői intézmény néhány fanatikus tisztelője lép a közjegyzői életpályára úgy, hogy közjegyzőjelölt, de még inkább közjegyzőhelyettes már alig akad s aki még régebben lépett erre a pályára, amikor a kinevezési rendszer valamivel mégis csak jobb volt, csüggedten, reményvesztetten, öszülő hajjal hagyja oda azt, mélységesen fájlalva elvesztett sok esztendejét, mely alatt az ügyvédi pályán annyi derékséggel, jogászi készséggel és munkakedvvel már rég virágzó clientelára, hírnévre, köztiszteletre tett volna szert és vagyont gyűjthetett volna. A közjegyzői karnak legtermészetesebb succrescentiája a közjegyzőhelyettesek és tőlük reméli a kar az intézmény tökéletesítését és megújítását. De ha a közjegyzői kinevezéseknél a most divó sérelmes gyakorlat tovább folyik, a közjegyzőhelyettesi kar néhány esztendő múltán már csak kényszer útján nyugdíjazott bírákból, ügyészekből s egyéb pályát tévesztett egyénekből fog

állani. Talán mégsem azért hozta be a törvényhozás a közjegyzői intézményt, hogy annak segélyével egyes ügyeskedők pártpolitikai szolgálatait jutalmazni lehessen, hanem bizonyára azért, hogy az a jogkereső közönség perenkívüli jogi ügyeit, a megelőző jogvédelmet szakavatottan, a lehető legtökéletesebb módon, pártatlanul, igazságosan ellássa, ezáltal a jelenleg már garmadákra növekedett pereket a normális számra reducálja és ezzel a köznek fontos és megbecsülhetlen szolgálatot tegyen.

Az a többször hangoztatott tetszetős tétel, hogy a közjegyzői karnak felfrissítésére, elaggott szervezetének új, erős keringésű vérrel ellátására szolgál, ha más pályákon működő jogászokat nevezünk ki közjegyzőkké, a megfontolt gondolkozású ember szemében nem egyéb a valósággal ellenkező üres frázisnál. Hamis ez a tétel, mert ellenkezik a világ, a természet, a közgazdaság, a társadalom, a jog és a tudomány fejlődésének törvényével: a specializálódással. Minden téren az a fejlődés iránya, hogy az általánosból különös válik, a különösből az egyed (egyén) fejlődik ki. Ez az elkülönülési folyamat napjainkban szemelláthatólag gyorsuló jelenség. Ezzel a törvénnyel nem lehet büntetlenül szembehelyezkedni. A közjegyzői kar, ámbár a jogászok általános táborából vált ki, azzal szemben már species, amely teljesen csak önmagából fejlődhetik tovább, csak önmagából tökéletesedhetnek. Ha idegen karokból egészítjük ki, a sajátjától különböző, egyéniségével ellentétben álló eszméket, életfelfogást, erkölcsi nézeteket oktrojálunk rá. Ezzel egészséges fejlődését megakasztjuk, tökéletesedését hátráltatjuk, mert energiájának tetemes részét az ellentétes eszmék, életfelfogás, erkölcsi nézetek leküzdésére, az idegen anyag áthasonítására s beolvasztására kénytelen fordítani. Minél nagyobb mérvben egészül ki a közjegyzői kar más élethivatású jogászokkal, annál kevésbé lesz sikere a beolvasztási küzdelemben és annál nagyobb mértékben veszít sajátos jellegéből s ami ezzel egy: értékéből.

Távol áll tőlünk, hogy derék, érdemes bíráknak, ügyészek- és ügyvédeknek saját szakmájukban tanúsított kiválóságát el ne ismerjük, de szilárd meggyőződésünk, hogy a közjegyzői pályára átlépésük, hacsak előzetesen hosszabb közjegyzői gyakorlatot nem folytattak, minden kiválóságuk ellenére a közjegyzői intézménynek kárára szolgál. Ám nem zárkozik el a közjegyzői kar attól, hogy tagjai sorába csekély arányban olyan jogászok is bekerüljenek,

akik a birói, ügyési és ügyvédi pályákon feddhetlenül, derekasan, pártpolitikától távol tartva magukat, töltötték be hivatásukat, de joggal elvárhatja, hogy az ily derék, kifogástalan, más élethivatású jogászoktól is a saját pályájukon önállóan eltöltött négy évi gyakorlaton felül kellő közjegyzői gyakorlat követeltessek s ennek folytán mint közjegyzőhelyettesek működjenek.

Az igazságosságnak és a közjegyzői intézmény tökéletességének egyaránt elsőrangú követelménye, hogy a kir. közjegyzői állások erre a pályára készült, azon hosszú éveket eltöltött jogászokkal: kir. közjegyzőkkel és kir. közjegyzőhelyettesekkel töltsenek be, amint ez Ausztriában és más államokban is állandóan gyakorlatban van.

A közjegyzői állások betöltésénél egyáltalán a legfontosabb szempont az, hogy a kinevezendő egyén az általános minősítéssel felül mindenekelőtt feltétlenül megbízható, megközelíthetetlen, kipróbált becsületességű, szilárd jellemű férfiú legyen és ezt is csak a hosszú gyakorlatban megedzett akaraterő segítségével lehet elérni.

Ilyen módon a közjegyzői intézmény ideális tökéletességre s a közjegyzői kar eszményi magasságú erkölcsi és szellemi színvonalra fog emelkedni.

Kérjük Nagyméltóságodat, méltóztassék mindezeket nagyra-becsült figyelmére méltatni s addig is, míg az új közjegyzői törvény létrejön, méltóztassék az itt kifejtett kinevezési elvek érvényesülhetése végett az országgyűlésnek sürgős törvényjavaslatot benyújtani, mely szerint az 1886. évi VII. törvényczikk 1. §-a hatályon kívül helyeztetik és az 1874. évi XXXV. törvényczikk 2. §-nak jogi hatálya visszaállítatik, mely törvény a kihirdetéssel lépjen hatályba.

Kérdések a közjegyzői gyakorlatból.*

I.

Az 1886 : VII. t.-cz. 34. §-ának 1., 2. bekezdése értelmében a „kir. közjegyző a bíróságtól és gyámhatóságtól nyert megbízások teljesítésében stb.“ az eljárása alatt netalán bevett pénz vagy

* Egy kartársunk fordul a gyakorlatában felmerült ezen kérdésekkel lapunkhoz, melyet szívesen megnyitunk a válaszoknak.

értékemű a megbízást adott hatóságnál e tekintetben fennálló szabályok szerint letéti kezelés alá adandó.

Hogy e törvényszakasz alkalmazást nyerhessen, annak feltételei a következők:

1. A kir. közjegyzőt a bíróság vagy gyámhatóság bizza meg (pl. leltározás, vételárfelosztás, zárlatfoganatosítás végett),

2. a kir. közjegyző azon eljárása alatt, amelyre a bíróság vagy gyámhatóságtól nyert megbízást, pénz vagy érték folyjék be kezeihez.

Áll-e az idézett törvényszakasz a következő esetre:?

Tényállás:

Az örökgyógyó hagyatékában maradt lovak, csikóknak eladását az összes érdekeltek elhatározták a célból, hogy azok befolyandó vételárából a sürgősebb hagyatéki terhek kifizetessenek. A lovak, csikók árverésén leendő eladásával s az értük befolyó vételárnak a hagyatéki adósságokra fordításával a királyi közjegyzőt megbízták.

Ezen jegyzőkönyv, minthogy az örökösök között kiskorú is volt, az illetékes árvaszékhez beterjesztvén, az árvaszék az eladás iránti kérelmet jóváhagyta azzal, hogy a majd eladandó lovak, csikók vételárából befolyandó összegből a kir. közjegyző fizesse ki a sürgős hagyatéki terheket. S az esetre tegye, s csak akkor is a vételár felét letétbe, ha az özvegy ragaszkodik a ménes feléhez. — Özvegy a ménesről lemondott, ahhoz igényt nem tartott.

A kir. közjegyző a befolyt vételárt a takarékpénztárba helyezte el, mihelyt az befolyt, a hitelezőket nap-nap után, amint jelentkeztek, irodájában kifizette; — vagyis az érdekeltek utasítását és az árvaszék határozatát szigorun betartva járt el, a vételár terhek fizetésére fordította, birói letétbe nem helyezte.

A közjegyző kezére befolyandó vételárnak előzetesen, még mielőtt a közjegyző kezeihez befolyt, már megvolt a rendeltetése, t. i. az adósságokra leendő fordítása, az érdekeltektől a közjegyzőnek megbízása volt, az árvaszék pedig utasította a kir. közjegyzőt, hogy a befolyandó vételárból a hagyatéki terheket fizesse ki.

Szabályszerűen járt-e el a kir. közjegyző, amikor a kezeihez befolyt vételárból a hagyatéki terheket kifizette s azokat letétbe nem helyezte?

Követett-e el szándékos vagy vétkes kötelességszegést?

Avagy az 1886 : VII. t.-cz. 34. §-ának intézkedéseit szándékosan vagy vétkesen megszegte-e?

Avagy az 1886. évi VII. t.-cz. 42. §-nak 1. pontjába ütköző fegyelmi vétséget követett-e el?

II.

A hagyatéki ügyben az összes érdekeltek, így a társtulajdonosok is az ingatlan egyrészének — ugyancsak a hagyatéki terhek kifizetése okából — eladását határozták el, megbízván a közjegyzőt, hogy tartson vételi tárgyalást.

Ezen a vételi tárgyaláson egyik társtulajdonos ügyvédje keveselte az elért legmagasabb árt és azt a nyilatkozatot tette, hogy ügyfele esetleg magasabb áron is megveszi, s erre 3 napi halasztást kért. A 3 nap eredménytelenül lejárván, vevő az árlejtési tárgyaláson legtöbbet ígérő árvereltető lett.

A kir. közjegyző harmadik napon este 1/28 órakor vevő ügyvédjétől következő táviratot kapta:

„Vevő X, vételár 280,000 korona, szerződés azonnal elkészítendő és reggel az első vonattal K-ra hozandó.“

A kir. közjegyző a szerződést az éj folyamán közjegyzői okiratba foglalva elkészíti, a záradék kivételével, hogy esetleg még valamit bele kívánnak venni, másnap a szerződést magával viszi, ugyszintén segédjét — akinek irásával volt írva az okirat — azért, hogyha esetleg valami beírni való lesz még a szerződésbe, hát ugyanaz az írás legyen.

Mikor a közjegyző másnap reggel K-ban X ügyvédjénél, aki a szerződést táviratilag megrendelte, jelentkezik, kitünt, hogy egyedül vevőfél van jelen, az eladók, kik vidéken különböző helyen laknak, nincsenek jelen.

Vevő parcellázás céljára vette a birtokot s igen sürgős érdeke volt, hogy nevére jöjjön, s nehogy a késedelemmel veszély érje, fölkérte a közjegyzőt, hogy foglalja a már általa közjegyzői okiratba foglalt szerződést magánokirat formájába, — ezt a kérelmét a kir. közjegyző megtagadta.

Erre arra kérte a közjegyzőt, hogy segédjét engedje át neki, majd ő, t. i. vevő ügyvédje bediktálja a segédnek a szerződést.

Ezt a kérését a közjegyző teljesítette.

Az ekként elkészült szerződést az ezt bediktáló ügyvéd ügyfeleivel, a vevőkkel másnap aláíratta, a közjegyzőnek postán megküldötte és felkérte a közjegyzőt, hogy az eladókkal — kik a hagyatékban ugyanis mindannyian érdekeltek — irassa alá.

A királyi közjegyző azután részben postán eladóknak aláírás végett megküldötte, részben eladók ügyvédeknek személyesen átadta, hogy ügyfeleikkel irassák alá, s azután küldjék meg, vagy adják át a közjegyzőnek, aki a szerződés kebelezésével is meg volt bízva.

Vétett-e a kir. közjegyző az 1874. évi XXXV. t.-cz. 58. szakasza ellen?

Vette-e fel a kir. közjegyző az adott esetben magánokiratot?

S követett-e el szándékos vagy vétkes kötelelességszegést?

Követett-e el fegyelmi vétséget?

Vagyis az 1874. évi XXXV. t.-cz. 58. §-ának mi a helyes értelme?

1. Az-e, hogy a kir. közjegyző semmit, ami magánokirat, s amire akár hagyatéki eljárás levezetésénél, telekkönyvi helyesbítésnél szüksége van, sem szövegezhethet meg?

2. Az-e, hogy harmadik személy által fogalmazott ilyen magánokiratot a kir. közjegyző jelenlétében az érdekelt kiállító fél alá nem írhatja?

3. Vagy egyedül csak az, hogyha a fél által a közjegyző direct csak magánokirat felvételére kéretik fel, akkor ilyet fel nem vehet?

4. Az 1—2. pontban foglalt ténykedése a kir. közjegyzőnek az 1874. évi XXXV. t.-cz. 58. §-ának rendelkezésébe ütközik-e?

III.

A kir. közjegyző hagyatékából kifolyólag — nem a bíróság megbízásából — hanem az összes érdekeltek megbízásából, a hagyatékhoz tartozó előfelszerelést a hagyatéki terhek kifizetésének céljából árverésen eladja, a megbízó felekkel felvett jegyzőkönyvet az árvaszék jóváhagyja azzal, hogy a kir. közjegyző a vételárat a sürgős hagyatéki terhek kifizetésére fordítsa.

A kir. közjegyző a befolyt vételárat letétbe nem tette, hanem a terhek kifizetésére fordította.

Kérdés: Ha a közjegyző kezére befolyandó pénz hova-fordítása iránt az érdekeltek már előre megegyeztek, s annak kifizetésével a kir. közjegyzőt már előre (még mielőtt a pénz kezeihez befolyt volna) megbízták, s az árvaszék ezt a megállapodást jóváhagyja s a kifizetésre a kir. közjegyzőt utasítja, lehet-e arról szó, hogy a közjegyző a kezeire befolyt összeget letétbe tenni köteles?

Vagyis az 1886. évi VII. t.-cz. 34. §-ának rendelkezése kötelező-e az adott esetben?

Követ-e el szándékos vagy vétkes kötelességszegést, azaz fegyelmi vétséget az a közjegyző, aki az adott esetben a kezeihez befolyt pénzt nem helyezte letétbe, hanem az érdekeltek és árvaszék utasításához képest a terhek kifizetésére fordította?

Vagy akkor követne-e el fegyelmet a közjegyző, ha a felek és az árvaszék utasítása ellenére — nem a terhek kifizetésére fordítaná a kezeire befolyt összeget, hanem az 1886. évi VII. t.-cz. 34. §-a alapján letétbe helyezné?

Az 1912. évi VII. t.-cz. 29. §-ához.

E czimen a kir. Közjegyzők Közlönye 1912. deczember havi számában dr. Kubinyi János nagyrőczei kir. közjegyző úr a hagyatéki ügyekben a kir. közjegyzők által készített kivonatok (átadó végzések) [díjazására vonatkozólag figyelemreméltó cikket írt, mely a ténykörülményeket a valóságnak megfelelően és világosan állapítja meg. Legyen szabad azonban csekélységemnek gyakorlatomból kifolyólag a fenti cikkhez még a következőket fűzni:

Mindenekelőtt előrebozsátom, hogy mi mindazon ügyekben, ahol árvaszéki beavatkozásnak van helye, az elkészített kivonatok — az összes hagyatéki iratoknak az árvaszékhez való betérjesztésével egyidejűleg — a kir. járásbirósághoz terjesztjük be, helyet hagyva számnak, amelylyel az árvaszék az örökös nyilatkozatokat és osztályt jóváhagyja s ezen számot a kivonatokba a kir. járásbiróság írja be.

Most már daczára annak, hogy a tárgyalást akként fejezzük be, hogy számításunk szerint az árvaszék jóváhagyása bizonyos remélhető, mégis előfordul — mert hisz a mult tapasztalataiból okulva, az árvaszékek részéről minden meglepetésre el kell készülnünk — nem is ritkán az az eset, hogy az árvaszék az örökös nyilatkozatokat és osztályt jóvá nem hagyja.

Ily esetekben a kivonatokra fordított munka és kiadás kútba esett s az árvaszék kívánalmainak megfelelő póttárgyalás fejleményeihez képest új kivonatokat kell készítenünk. Végül megjegyzem, hogy a törvény által előírt s díjazott kivonat példányokon felül mi legalább 2—3 nem díjazott, fölös példányt készítünk el a bíróság iránti udvariasságból, hogy az előadó birónak — minden eshetőségre — egypár példány rendelkezésére álljon.

K. Fejér Vilmos
temesvári kir. közjegyző-jelölt.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

28. A szabadkai kir. törvényszék: Felperest keresetével elutasítja. Ezen ítélet jogerőre emelkedése után a hagyatéki eljárás folytatása végett a hagyatéki iratok a kir. járásbirósághoz visszaküldetnek. Indokok: A XLII. napl. sz. a. csatolt hagyatéki iratoknál levő halálesetfelvétel szerint felperes a törvényes leszármazók nélkül elhalt S. I. oldalági rokona s ez alapon az örökgyó által alkotott végrendelet megtámadására jogosult. Felperes az A. alatt csatolt végrendeletet azért támadja meg, mert az A. M. kir. közjegyző irodájában készült, kir. közjegyző pedig magánvégrendeletet fel nem vehet. A végrendeletben sem a kir. közjegyző, sem kamarailag bejegyzett helyettese nem szerepel, közjegyző által készített okiratnak pedig csak az tekinthető, melyet ezek egyike névalírásával ellátott s az 1874 : XXXV. t.-cz. 58. §-ban foglalt rendelkezés is csak ily okiratokra vonatkozhatik. Ha valóban bizonyulna is azon kereseti állítás, hogy a kir. közjegyző irodájában ennek irodaszemélyzete készítette ezen végrendeletet, az az idézett törvényszakasz alapján nem érvényteleníthető azon az alapon, hogy közokiratba foglalva nem lett, mert ha a kir. közjegyző hozzájárulása nélkül, aminek ellenkezőjét a fennforgó esetre felperes maga sem állítja, irodájában az alkalmazottjai okiratot vesznek fel, az magánokirat tekintete alá esik s annak érvénye a magánokiratokra előírt törvények és jogszabályok szerint bírálendő el, azért abban az irányban följánlott bizonyítása, hogy a végrendeleten szereplő tanúk a kir. közjegyző alkalmazottjai-e vagy sem, mellőzni kellett, mert ezen végrendelet nem lévén közvégrendelet, jelen esetben a közvégrendeletekre előírt alaki szabályok alkalmazást nem nyerhetnek. Felperes ezen végrendeletet, mint magánvégrendeletet, mely az 1876 : XVI. t.-cz.-ben előírt kellékeknek megfelelően van kiállítva, nem támadja meg, ezért ezen végrendeletet érvényesnek kellett kimondani. A B. alatt csatolt pótvégrendelet pedig a felperes jogait nem érinti, mert ebben akként helyesbíti az A. alatti magánvégrendeletet, hogy a S. J.-nak hagyott $1\frac{1}{4}$ lánzc földből $\frac{1}{4}$ lánzcot hagy S. B.-nak; minthogy az érvényes A. alatti végrendelet szerint felperes ezen $1\frac{1}{4}$ lánzc földből nem részesül, teljesen közömbös reánézve az, hogy az egészet S. J. kapja-e, vagy hogy abból S. M. is kap egy részt, minthogy a pótvégrendeletben nem foglaltatik az A. alatti végrendeletben fel nem vett hagyatéki vagyronról rendelkezés, ekként felperesre nézve e pótvégrendelet nem sérelmes, felperes ezen végrendelet érvénytelenítése iránti keresetével ez alapon volt elutasítendő. Minthogy jelen pernek a végrendelet érvényessége

vagy érvénytelensége képezte tárgyát, a hagyatéki eljárás folytatása végett az 1894 : XIV. t.-cz. 88. §-a alapján ezen ítélet kapcsán az összes hagyatéki iratoknak a kir. járásbíróshoz visszaküldését elrendelni kellett.

A szegedi kir. ítélőtábla: A királyi ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét helybenhagyja, mindazonáltal mellőzi az ítéletnek a hagyatéki bírósághoz való áttétele iránt tett rendelkezését. Indokolás: A királyi ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét a tényállásnak azzal a kiegészítésével, hogy felperes bizonyítékot sem ajánlott fel arra nézve, hogy az A. alatti magánvégrendelet akár az A. M. kir. közjegyző irodájában, akár más helyen ugyan, de a nevezett kir. közjegyzőnek vagy helyettesének a közreműködésével készült; indokai alapján hagyta helyben, mégis az ítélet kiadmányának a hagyatéki bírósághoz való áttétele iránt tett rendelkezést mellőzte azért, mert a hagyatékot a szabadkai királyi járásbíróshoz az 1910. Ö. 154/1. sz. végzésével már átadta, a felperes pedig keresetével elutasítván, az 1894 : XVI. t.-cz. 88. §-ának az az esete, amikor az ítélet a hagyatéki bírósághoz az örökösödési eljárás folytatása végett átteendő, nem forog fenn.

A m. kir. Curia: a másodbíróság ítéletét indokai alapján azzal hagyja helyben, hogy az elsőbíróság ítéletében az ítéletnek a hagyatéki bírósággal való közlésére vonatkozóan tett, de a másodbíróság ítéletében mellőzött rendelkezést visszaállítja. (1913. évi január hó 7. napján. 2862. sz.)

*

29. Az 1876. évi XVI. t.-cz. 21. §-a szerint közbérendelelet közjegyző előtt az 1874. évi XXXV. t.-cz.-ben előirt módon lehet tenni, a közbérendelelet alaki érvényessége tehát az utóbb idézett, és nem az 1876. évi XVI. t.-cz. rendelkezése alapján ítélendő meg.

Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 82. §-a csak azt kívánja meg, hogy a végrendeletés ügymenetének egész tartama alatt két tanu, vagy egy másik közjegyző folyton jelen legyen, az alkalmazott tanuk személyi kellékeit pedig a 70. és 72. §-ok írják elő.

Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 70. §-ának vagylagos rendelkezéséből az következik, hogy az eljáró kir. közjegyző az előtte ismeretlen ügyfél személyazonosságáról nemcsak az előtte ismert két tanu bizonyosságából, hanem egyéb teljes hitelt érdemlő adatokból is meggyőződést szerezhet magának, amelyből viszont az következik, hogy a kir. közjegyző által felvett végrendelet ügyleti tanuinak a végrendeletet személyesen ismerniök nem szükséges. (Curia 1912. november 12. 1891/912. sz.)

Hagyatéki eljárás.

30. *A marosvásárhelyi kir. tábla:* Az elsőbíróság végzését megváltoztatja, a hagyatékot ezidőszerint átruházhatónak nem találja s P. Gy.-né örökösét perre utasítja.

Indokok: A hagyatéki tárgyalás során az vált vitássá, hogy C. P.-t az állítólag még örökös életében megtörtént teljes kiegyenlítés folytán egyáltalán megilleti-e az örökséghez való jog.

Következőleg a jelen esetben nem az 1894. évi XVI. t.-cz. 70. §-a, hanem 85. §-a veendő alkalmazásba s ezen alapon a vitás kérdés eldöntésére perre utasításnak van helye. (1912. április 3. 778/912. sz.)

A kir. Curia: A felfolyamodást hivatalból visszautasítja.

Indokok: Az 1894. évi XVI. t.-cz. 3. §-a értelmében a hitelező csak az ezen §-ban előirt feltételek fennforgása esetében lévén jogosult a hagyatéki eljárás megindítását kérelmezni: ennek okszerű következménye, hogy a hagyatéki eljárás megindításának kérelmezésére nem jogosult felfolyamodóknak az örökösök közt vitássá vált öröklési jog kérdésében hozott perreutasító végzés ellen felfolyamodási joguk nincs. (Curia 1912. szeptember 11. 3348/912. sz.)

*

31. A kir. ítélőtábla az elsőbíróság végzésének nem neheztelt részét nem érinti, a kir. közjegyző díja és költsége összegére és 2 korona 68 fillér visszafizetésére vonatkozó neheztelt részét pedig helybenhagyja. Indokok: Az 1912. évi VII. t.-cz. 29. §-a értelmében a kir. közjegyzőnek, az osztálykivonati példányokért az 1880. évi LI. t.-cz. 16. §-a szerinti írásdíj is jár. Az osztálykivonat nyolcz példányban volt elkészítendő, azonban az azokon levő egyes lapok oly ritkán vannak írva, hogy azok rendes írásmód mellett 25 sornál kevesebb sorban is leírhatók voltak volna és mivel azokon a közjegyző járandóságainak a leírása és a közjegyzői hitelesítés szükségtelen, példányonként négy lap volt elfogadható, laponként 20 fillérral számítva írásdíjban, a 32 lapért 6 korona 40 fillér díjatalányban 16 korona, összesen tehát a kir. közjegyzőt 22 korona 40 fillér illethetné meg. Az örökösök azonban a kir. közjegyző részére megállapított járandóság összege miatt jogorvoslással nem éltek, a felfolyamodó közjegyző sérelmére pedig a járandóság összege le nem szállítható. A hagyatéktárgyalási jegyzőkönyv szerint, a kir. közjegyző járandóságában 32 koronát számított fel, melyre 28 korona 28 fillért a felektől fel is vett, tehát a fentiek szerint a neki járó 22 korona 40 filléren felül, 5 korona 88 fillérral többet vett fel; minthogy az örökösök a fent kifejtettek szerint jogorvoslással nem éltek, a többletül felvett 3 korona 20 fillér összeg visszatérítése iránt is intézkedni nem lehetett. (Budapesti kir. ítélőtábla 1913. január hó 8. napján.)

Czégügyek. Váltóóvás.

32. Nem tartalmazzák az okiratok ugyan szó szerint azt, hogy a néhai özv. T. F.-né jogutódai, örökösei, az eddigi cég használatába kifejezetten beleegyeznek, azzal a tényükkel azonban, hogy az üzletet alperesnek eladták és jogot adtak ahhoz, hogy az üzletet folytathassa, de sőt kikötötték, hogy azt kötelezettségének teljesítéséig el sem idegenítheti, kétségtelenül beleegyezett abba, hogy az üzlet az eddigi cég alatt nyerjen folytatást. Az ekként kifejezésre juttatott beleegyezés pedig, mint szerződésen alapuló, kétségtelenül joghatályos, annál is inkább, mert a szerződő felek azzal, hogy az üzlet átruházásakor alperes a cég használatától kifejezetten el nem tiltották vagy ehhez való jogukat későbbi időre fenn nem tartották, de sőt a beszerzett korábbi cégnek törlesztését sem kérték, alperes jogát elismerték. E részben súlylyal nem bír, hogy felperes az üzlet átruházásakor kiskorú volt, mert nevében gyámja jogszerűen ténykedett s e ténykedést az illetékes árvaszék is jóváhagyta s a szerződés érvénye meg sem lett támadva. Az a körülmény pedig, hogy alperes cégtulajdonosi minőségét csak 1908. évben tüntette cégkönyvben ki s hogy erről felperes külön értesítést nem nyert, súlylyal a fentiek után annál kevésbé bír, mert ha az üzletet az eladáskor addigi cég alatt folytatni jogosult volt, e joggal bármikor élhet. (Curia 1912. december hó 18. 369. V. sz., a kolozsvári tábla indokainak hahagyásával.)

*

33. A K. T. 14. §-a határozottan rendeli, hogy a részvénytársaságok cégükben világosan mint ilyenek jelölendők meg, ezt tehát nem helyettesíti a szokásos kezdő betűkkel való megjelölés és mert oly esetben, midőn valamely céget a magyar nyelven kívül más nyelven is kívánnak bejegyeztetni, a cég azonosságának szempontjából a más nyelven használandó cégszövegnek a magyar szöveggel mindenkben egyezőnek kell lennie. (Curia 1912. decz. 30. 1041. V. sz., a győri tábla indokainak hahagyásával.)

*

34. A felperes nem bizonyította, hogy az I. r. alperestől a II. és III. r. alperes annak künnlevőségein felül valamely vagyontárgyat átvettek. Minthogy pedig az 1908. évi LVII. t.-cz. rendelkezései épen azt célozzák, hogy a kereskedelmi üzlet átruházásával az üzletből eredő tartozások fedezete a hitelezők elől el ne vonassék, ami pedig akkor, amidőn az átruházó semmilyen vagyontárgyat nem ruház át — fenn nem forog; — minthogy továbbá a künnlevőségeknek meghatározott vételár ellenében az alperesek által történt átvétele nem eshetik az üzletátruházásnak a fent idézett törvényben

szem előtt tartott fogalma alá; és minthogy eszerint a jelen esetben, amikor csak az nyert megállapítást, hogy az I. r. alperes beleegyezett abba, hogy a többi alperesek az ő cégként be nem jegyzett nevét az utódlás kitüntetésével saját cégükbe felvegyék és hogy a saját künnlevőségeit II. és III. r. alpereseknek eladta, — az 1908. évi LVII. t.-czikben meghatározott üzletátruházás fenn nem forog: mindkét alsóbíróság ítéletének megváltoztatásával a felperest keresetével elutasítani kellett. (Curia 1912. december 18. 495. V. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

35. Néhai H. J.-né a felperesek által érvényesnek elfogadott végrendeletében vagyonának egyharmadát férjének, kétharmadát pedig egyetlen leányának, H. J.-nak hagyta azon megszorítással, hogyha leánya törvényes örökös nélkül hal el, a kétharmadrész is férjére szálljon. H. J. 1908-ban leszarmazók nélkül elhalt.

Az a kérdés tehát, hogy megnyilt-e az utóöröklési jog a néhai H. J.-né hagyatékának H. J. által örökölt kétharmadára, mivel felperesek azt vitatják, hogy törvényes örökösök alatt nem csupán a leszarmazók, hanem az oldalági örökösök is értendők, s így az öröklési jog őket, mint néhai H. J.-né testvéreit s illetve testvéreinek leszarmazóit illeti meg.

A végrendelet magyarázatánál nem a végrendelező által használt szavak betűszerinti értelme, hanem a végrendelező szándéka az irányadó. Az pedig, hogy mi volt a végrendelező szándéka, a körülményekből állapítandó meg.

H. J. az édesanyjának H. J.-nének halálakor 1³/₄ éves volt. Eszerint tehát az az eset forog fenn, amidőn serdületlen korú örökös részére nevezetik utóörökös (substitutio pupillaris). Az utóörökös-nevezésnek pedig ily esetben az a célja, hogy az örökösnek serdületlen korban, vagy 12. évének elértével ugyan, de kiskorúságában és végrendelet hátrahagyása nélkül való elhalálozása esetében a vagyon a kijelölt utóörökösre szálljon.

Ezzel szemben a végrendelező által használt kifejezésnek nem lehet azt az értelmet tulajdonítani, hogy H. J. utóöröklési joga csak akkor nyilik meg, ha leányának, H. J.-nak egyetlen törvényes örököse sem lesz életben; mert eltekintve attól, hogy örökhagyó azt a kijelentést tette, hogy vagyonának kétharmada is férjére szálljon az esetre, ha leánya törvényes utódok nélkül halna meg, H. J.-nének a végrendelet alkotásakor mind a hat testvére életben volt s így még csak feltételezni sem lehet, hogy örökhagyó arra számított volna, hogy férje az utóörökös, testvéreit, esetleg ezeknek leszarmazóit túlélje.

Ezek szerint a végrendelezés azzal a világos célzattal tétetett, hogy felpereseket az öröklésből kizárja s a hagyatéki

vagyont H. J.-nak kiskorúságában való elhalálozása esetében a férjének, alperesnek juttassa. Annyival is inkább, mert a H. J.-né által végrendeleti örökösévé kinevezett kiskorú leánya, H. J. apjának életében törvényes örökösök nélkül el nem halálozhatott, amennyiben az ági vagyomban törvényes öröklésre hivatott összes oldalági örökös kihaltával ez a vagyon az életben levő apára, az alperesre szállana: következésképp végrendelező az utóörökösnevezéssel kapcsolatosan használt „törvényes örökös“ alatt csupán kiskorú leányának netáni leszármazóit érthette. (Curia 1912. november 19. 1751/1912. sz.)

*

36. Ha a házastársak közös végrendeletben egymást a túlélő javára általános örökösül akként rendelték ki, hogy a túlélőnek a vagyona fölött szabad rendelkezési jog biztosított ugyan, de halála után a fennmaradó vagyomban utóörökös nevezetett ki: az utóörökösnek csak a túlélő házastárs halála idején meglévő vagyombra lehet igénye; s ezen igényének biztosítását a túlélő házastárs életében, éppen a fennálló szabad rendelkezési jog miatt nem követelheti. A házastársak által készített közös végrendelet tartalmából helyesen vonta le tehát az elsőbíróság azt a jogi következtetést, hogy felperesnek utóöröklési joga arra a vagyombra van szorítva, amely az utóöröklés esetének beálltakor az örökségből még meglészen (fidei commissum eius quod supererit), ezért és annál fogva, hogy a végrendelet 4. pontjának utolsó bekezdései akként rendelkeztek, hogy a végrendelet intézkedéseivel a túlélő házastárs szabad rendelkezési joga korlátozást nem szenvedhet, miáltal az utóöröklési jog biztosítását kifejezetten is kizárták, nyilvánvaló, hogy a felperes utóöröklési jogának biztosítását nem követelheti. (Curia 1912. november 5. 1526/1912. sz.)

*

37. Annak, hogy a végrendelet záradékában a tanuk bizonyítják hogy a végrendelet a végrendelező előtt szóról-szóra felolvastatott s azt ő a saját akaratának előttük, mint meghívott végrendeleti tanuk előtt elismerte s kézjegyezte: kétségtelen értelme, hogy aminek a megtörténtét a tanuk bizonyítják, együttes jelenlétükben s akként is folyt le. Az 1876 : XVI. t.-cz. 6. §-a az írásbeli magánvégrendelet érvényességi kellékéül elő nem írja azt, hogy a végrendeleten ki legyen tüntetve annak a tanunak a neve, aki a végrendeletet felolvasta. (Curia 1912. december 3. 2221/912. sz.)

*

38. Az osztrák polgári törvénykönyv 720. §-a szerint az örökhagyónak azon rendelkezése, mely által az örökösnek vagy

hagyományosnak valamely haszontóli megfosztás fenyegetése alatt a végrendelet megtámadását megtiltja (clausula cassatoria), csak azon esetben nem bír hatálylyal, ha csak a végrendeletnek valódisága vagy értelme vétetik kérdés alá. Az ilyértelmű rendelkezés tehát törvényileg tiltott feltételnek tekinthető nem lévén, a rendelkezés semmiségét maga után nem vonja s nem eredményezheti ezt az sem, hogy az örökhagyó által a megtámadás tilalmával kapcsolatba hozott vagyoni hátrány nem a megtámadóknak saját személyét sújtaná, mert a rendelkezés akkor sem azonos a törvényileg tiltott feltétellel. (Curia 1912. december 3. 2153/912. sz.)

*

39. Az örökhagyó végrendeletében csupán egyes vagyontárgyakról intézkedett, melyekre nézve külön-külön megjelölte, hogy kinek részére kívánja hagyni. Ezenfelüli vagyonáról nem rendelkezett s általános örököszt sem nevezett meg. Ilyen esetben a hagyatékban maradt mindazon vagyontárgyakra nézve, melyek végrendelezés tárgyát nem képezték, a törvényes öröklésnek van helye. Az ági vagyon csupán az esetben követelhető természetben, ha az a hagyatékban megvan, ellenben nincs helye annak, hogy a hiányzó ági vagyon helyett a hagyatékban levő hasonló minőségű ingatlan természetben adassék ki az ági örökösnek, hanem az örökhagyó által elidegenített ági vagyon helyett annak eladási ára illeti meg őt. (Curia 1912. november 20. 1962/912. sz.)

*

40. A volt házközösségi vagyomból az örökhagyónak az 1885 : XXIV. t.-cz. 26. §-a értelmében kizárólagos tulajdonul jutott vagyomban az örökösödésre nem a most idézett törvény különleges, hanem az osztr. polg. tk. általános rendelkezései alkalmazandók. (Curia 1912. decz. 10. 2166/912. sz.)

*

41. A kéményseprési reáljog adományozása és egyáltalában a kéményseprési iparjog tartalmának és terjedelmének meghatározása az illető közigazgatási hatóságok jogkörébe van utalva. (Curia 1912. szeptember 25. 4884/912. sz.)

*

42. A külön vagyon jövedelme a közszerző házastársakra nézve közszerzeményt képez, ez pedig a házasság fennállása alatt nem érvényesíthető. Ellenben a külön vagyon a másik házastárstól a házassági együttélés tartama alatt is visszakövetelhető,

ha annak azonossága bizonyíttatik. (Curia 1912. november 26. 2372/912. sz.)

*

43. Ha az ingatlan a házassági együttélés tartama alatt szerzett, közszerzeménynek tekintendő s a közszerzeményi megosztás alá esik akkor is, ha való volna, hogy a házasság megkötésekor alperesnek volt annyi készpénze, amennyi ezen ingatlan megvételéhez szükséges volt, mert ez a körülmény csak azt eredményezhetné, hogy a közszerzeményi megosztás alkalmával a meglévő összvagyonból elsősorban is megfelelő módon az alperes ezen készpénzbeli külön vagyona kiadassék, ami a közszerzeményi ingatlan közszerzeményi minőségének s azon alapuló természetbeni megosztásának fenntartása mellett is eszközölhető. (Curia 1912. december 3. 2665/912. sz.)

*

44. Az ingatlant alperes a házasság tartama alatt kötött jogüggyellett szerzte meg, ennek alapján ez a vagyon a házasság közös szerzeményének minősül, és annak, hogy a vételért kizárólag az alperes egyenlítette ki saját külön vagyonából akként, hogy a vételár az eladó ellenében fennállott követelésével fedeztetett, jogi következménye csak az lehet, hogy az alperes a megszerzett ingatlan vagyonból az arra fordított vételár megtérítését igényelhesse, de nem állhat utjában annak, hogy a természetben meglévő szerzeményi vagyon felerészben a néhai édesanya utáni törvényes öröklés címén, a felperesnek megítéltsék.

A házasság közös szerzeményi külön vagyonából előálló jövedelemből származó vagyon is a közszerzemény javára számítható. (Curia 1912. október 29. 1648. P. sz.)

Közlemények.

A hagyatékot képező ingatlanoknak az örökösödési eljárás folyama alatt való eladása esetén követendő gyámhatósági eljárásról, tekintettel az 1894: XVI. t.-cz. 94. §-ának rendelkezésére, a m. kir. belügyminister Budapesten 1912. december 24-én 173815/VIII. a 1912. sz. a következő körrendeletet bocsátotta ki:

A királyi bíróságok mint hagyatéki bíróságok abban az esetben, ha a hagyatékhoz tartozó valamely ingatlan az örökösödési eljárás során az összes örökösök megegyezéséhez képest eladatik,

az érdekelték kérelmére, de a rendszerinti gyakorlat szerint is a hagyatékot átadó végzésben az adás-vétel tárgyát képező ily ingatlan tulajdonjogának közvetlenül a vevő nevére leendő bekebelezése iránt is intézkednek és jogerőre emelkedés után a hagyatékátadó végzést az adás-vételi szerződés kapcsán, telekkönyvi foganatosítás végett átteszik a telekkönyvi hatósághoz az 1894: XVI. t.-cz. 94. §-ának rendelkezése értelmében oly célból, hogy ez az illetékkiszabásnál is mérvadó legyen. Az idézett törvényszakasz szerint pedig a beleegyezés abba, hogy az ingatlan az örökösödés nevére közvetlenül a vevő tulajdonául kebeleztsék be, a hagyatéki bíróság által megadandó, ha — egyebek között — a gyámhatóság a szerződő felek között szereplő kiskorúak, vagy gondnokság alatt állók képviselője által kötött jogüggyellett jóváhagyta, avagy pedig a képviselő által meg nem adott hozzájárulást saját hozzájárulásával pótolta.

Ily hagyatéki ügyek gyámhatósági ellátása körül már több ízben panasz tárgyává is tétetett, azonban az árvaszékek egy-némelyikének az az eljárása, hogy a hagyatéki iratok kapcsán bemutatott adás-vételi szerződésnek, valamint a hagyatékot illető egyezségnek és a tárgyalás során létrejött megállapodásoknak gyámhatósági jóváhagyását a vételért teljes befizetésétől teszi az árvaszék függővé, vagy pedig a hagyatéki megállapodásokat és az adás-vételi szerződést gyámhatóságilag jóváhagyja ugyan, de az adás-vételi szerződést a jóváhagyási záradékkal nem látja el mindaddig, amíg az eladott ingatlanból a gyámhatóság alatt állókra eső vételárat a vevő a gyámpénztárba be nem fizette.

Az árvaszék ily eljárásának pedig az a következménye, hogy egyfelől a hagyaték, az örökösödési eljárás keretébe szorosan nem tartozó kérdés gyámhatósági rendezéséig, bírósággal átadható nem lévén, az abban érdekelt önjogúak igen gyakran jelentékeny joghátrányt szenvedhetnek, amennyiben teljes bizonytalanságban mindaddig várni kénytelenek, amíg ez az ügy az árvaszéknél a kiskorúakra, vagy gondnokoltakra nézve rendeztetik, másfelől az adás-vételi ügyletet illetőleg, szükség nélkül és indokolatlanul meghiusíttatik az 1894: XVI. t.-cz. 94. §-ában foglalt rendelkezésnek foganatosítása is, mert a bíróságnak, mint telekkönyvi hatóságnak joga lévén az okirat alaki kellékeit vizsgálat tárgyává tenni, a tulajdonjognak közvetlenül a vevőre leendő átírását a nevezett hatóság nem is eszközöltheti.

Már pedig a gyámhatóság a hagyatéki ügyekben a törvény rendelkezésének megfelelően akkor jár el, ha nemcsak a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvben foglalt megállapodások, hanem az örökösödési eljárás során létrejött adás-vételi szerződések gyámhatósági ellátása kérdésében is lehetőleg sürgősen dönt, nehogy késedelmes elintézésével az érdekelt feleknek kárt okozzon.

Igaz ugyan, hogy az 1877: XX. t.-cz. 263. §-ának rendelkezéséből az következik, hogy az örökösödési eljárás során is az árvaszék elhatározásánál a kiskorúak és gondnokoltak érdekének elsősorban kell előtérbe lépnie, de ez természetesen nem zárhatja ki azt, hogy az esetleg közösen érdekelt önjogúak jogos igényei is figyelembe vétnessenek, illetőleg hogy a károsodástól ezek is lehetőleg megkíméltsenek.

Ez azonban oly esetekben, amidőn a vételár a gyámpénztárba be nem fizettetett, vagy pedig amidőn a vételárhátraléknak jelzálogi törvényszerű biztosítása a szerződésben adva nincs, úgy a kiskorúak, mint az önjogúak érdekeit figyelembe véve, — csakis oly eljárással érhető el, ha a gyámhatóság — amennyiben az adás-vételi jogügylet előnyösségéről, vagy az egyébként felajánlott dologi biztosítás elfogadhatóságáról már meggyőződést szerzett, — a vevőt a vételárnak, s esetleg az 1877: XX. t.-cz. 267. §-a rendelkezéséhez képest a vételár kétharmadának a gyámpénztárba való befizetésére, vagy a megfelelő dologi biztosítéknak telekkönyvi bekebelezésre alkalmas módon való benyújtására záros (8—15 napi) határidő alatt felhívja.

Mert ha a vevő ezen felszólításnak a kitűzött határidőben eleget tesz, a szerződés gyámhatósági jóváhagyásának, — amennyiben egyéb törvényszerű akadály fenn nem forog, — mi sem áll útjában, ellenkező esetben pedig az adás-vételi szerződéstől a gyámhatósági jóváhagyás megtagadtatván, a szerződés mint ezidőszertint tárgytalan, a hagyatéki iratokkal együtt a hagyatéki bírósághoz tétetik át.

Ez az eljárás minden más eljárásnál rövidebb, de az egyedüli is, amely a törvény rendelkezéseinek és a kiskorúak, vagy gondnokoltak érdekeinek is megfelel amellelt, hogy az örökösödési eljárásnak a nagykorúakra nézve is kívánatos mielőbbi befejezését a bíróságnál sem hátráltathatja, mert épen a nagykorúaknak és a vevőnek sokszor panaszolt érdekében áll mindenekelőtt, hogy a

gyámhatósági jóváhagyás minél előbb megadassék, illetőleg az adásvételi szerződés ennek megfelelően záradékoltassék.

Ha komoly és anyagilag kifogástalan a vevő, akkor ez magától értődő dolog, ha pedig nem az: elfogadása a gyámhatóság részéről sem a kiskorúak vagy gondnokoltak érdekei szempontjából, sem pedig az árvaszéknek saját személyi (fegyelmi) és kártérítési felelősségére való tekintetből sem kívánatos.

A szóban levő kérdésben is az árvaszékek részéről követett ingadozó eljárás megszüntetése mellett a jogegység megóvásával a jogbiztonságot előmozdítani kívánom, midőn a magyar királyi igazságügyi minister urral egyetértőleg és pedig a szerződő felek magánjogi érdekeinek és ezzel kapcsolatban az árvaszék felelősségének figyelembevételével is, nyomatékosan figyelmeztetem az árvaszéket, hogy mint azt fentebb kifejtettem, oly hagyatéki ügyek gyámhatósági ellátása körül, amidőn az örökösödési eljárás során a hagyatékhhoz tartozó valamely ingatlan eladatik, de a vételár a gyámpénztárba be nem fizettetett, vagy a megfelelő dologi biztosíték meg nem adatott, a gyámhatóság akkor jár el a törvény rendelkezéseinek és a kiskorúak és gondnokoltak, de az önjogú szerződő felek érdekeinek is megfelelően, ha a vevőt záros határidő (8—15 nap) alatt a kiskorúakra, vagy a gondnokoltakra eső vételárnak a gyámpénztárba való befizetésére, vagy megfelelő zálogjogi biztosításra felhívja azzal, hogy a befizetés, vagy a biztosíték nyújtásának elmaradása esetén az adás-vételi jogügyletet a hagyaték során létrejött megállapodásoknak elbírálása kapcsán nem fogja jóváhagyni és ehhez képest az adás-vételi szerződést mint ezidőszertint tárgytalan, jóváhagyási záradékolás mellőzésével fogja a hagyatéki iratokkal együtt a hagyatéki bírósághoz áttenni, mely esetben pedig az 1894: XVI. t.-cz. 94. §-a rendelkezéseinek alkalmazása teljesen elesik.

Természetszerűleg az ingatlan vételárának esetleges hátralékára a törvényes korlátok között (1877: XX. t.-cz. 267. §) maga az eladott ingatlan is biztosítékul szolgálhat, s ily esetben a vételárhátralék a vevő részéről már a szerződésben adható bekebelezési engedély alapján telekkönyvileg biztosítandó.

Ez az eljárás annál kevésbé adhat aggályra okot, mert ha a vevő a hátralékos $\frac{1}{3}$ vételárát le nem fizeti s a biztosítékul szolgáló ingatlant el kell árverezni, az ingatlan az 1908: XLI. t.-cz. 26. §-ának rendelkezése értelmében minőségéhez képest a

kikiáltási ár $\frac{1}{2}$, illetőleg $\frac{2}{3}$ -án alul el nem adható, ez az érték pedig a kiskorúnak vagy gondnokoltnak a vételár $\frac{1}{3}$ részét kitevő követelését és annak járulékait mindenkor meghaladja.

Az árvaszék a szerződést ily esetben is, azonnal jóváhagyhatja, és pedig annál inkább, mert az árvaszék már azon előzetes eljárás keretében, mellyel magának az adás-vételi ügyletek elfogadhatóságáról szerez meggyőződést, egyúttal arról is tájékozódást szerezhet, hogy az ingatlan a vételárhátralék törvényszerű fedezetül szolgálhat-e?

Mindez pedig nem érinti az árvaszéknek az 1877: XX. t.-cz. 190. §-ában biztosított azt a függetlenségét, hogy az árvaszék az illetékessége alá tartozó ügyekben saját felelőssége mellett önállóan működik, de különösen nem érintheti a 116,228/1904. B. M. sz. alatt kiadott körrendeletet azon részében sem, hogyha a vevő elég biztosítékot, illetőleg az ingatlan kellő fedezetet nyújt, ez esetben az árvaszék az adás-vételi szerződést, a vételár befizetésére való tekintet nélkül azonnal jóváhagyhassa és az iratokat a hagyatéki bírósághoz haladéktalanul áttehesse, a még be nem folyt vételár biztosítása iránt zálogjogi bekebelezés által intézkedhessék. (Telekkönyvi rendtartás 130. § c) pont.)

*

Az új járásbirósági ügyvitel. Az új polgári perrendtartás szükségessé teszi a járásbirósági ügyvitelnek teljes átalakítását. Ezt az új ügyvitelt — melyet lapunk múlt évi 38. számában ismertettünk — az igazságügyi kormány ez évi január hó 1-én életbeléptette a budapesti VI. ker. kir. járásbiróságnál, mintegy próbaképen.

Igen kívánatos volna, hogy az új ügyvitel a kezdet nehézségein minél könnyebben, minél kevesebb zökkenéssel menjen át s hogy az igazságszolgáltatás mindkét tényezője, a bírói és az ügyvédi kar az új ügyvitelt élénk figyelemmel kísérje s netaláni észrevételeit, megjegyzéseit, melyek az új ügyvitel tökéletesbítésére vonatkoznak, az illetékes tényezők tudomására hozza, hogy az új ügyvitel a központi járásbiróságon való életbeléptetése előtt módosítható s tökéletesbíthető legyen.

Rabács János kir. táblai bírónak, a VI. ker. kir. járásbiróság vezetőjének az új ügyvitel életbeléptetésére vonatkozó rendeletéből közöljük a következőket:

Törvéynap minden kedd és péntek, amikor a felek 11—12 óra közt ügyük tárgyalása végett a bíróság vezetőjétől esetről-esetre kijelölendő bíró előtt idézés nélkül is megjelenhetnek.

Szóbeli kereseteket és szóval előterjesztett más kérelmeket és nyilatkozatokat dr. Rácz János Jenő jegyző szintén kedden és pénteken 11—1 óra közt foglal jegyzőkönyvbe.

A közös irodában teljesítendő perbeli cselekményeket az egész éven keresztül Rabács János kir. táblai bíró, akadályoztatása esetére pedig dr. Malatinszky Kálmán kir. járásbíró látja el.

A polgári peres ügyekről vezetett ügylajstromba (P.) tartozó ügyek közül:

a) a vasuti pereket, még pedig a m. kir. államvasutaknak bárki ellen indított pereit, továbbá azokat a pereket, melyekben az államvasutak mint alperesek szerepelnek: állandóan két bíró látja el.

b) A végrehajtás megszüntetése, korlátozása vagy felfüggesztése iránt indított perek azoknál a bírónál maradnak, akik az alapperben ítéletet hoztak.

Állandóan egy-egy bíró látja el a tartási, a lakfelmondási és kiürítési, végül a munkabéri pereket.

A kártérítési perek és perújítási keresetek bíráit a bíróság vezetője a kereset beadása napján, a többi kereseteket pedig, amennyiben érdemleges tárgyalásukra van szükség, a tömegnapon, a felhívás után kijelöli és a kijelölt bírák azokat a pereket nyomban, még ugyanazon a napon tárgyalják.

A polgári perenkívüli ügyekről vezetett ügylajstromba (P. k.) tartozó ügyek közül:

Állandóan egy kijelölt bíró látja el a per megindítása előtt beadott zárlati és biztosítási végrehajtási kérvényeket, valamint a közjegyzői okirat alapján elrendelt végrehajtás ellen beadott kifogásokat. Ugyancsak egy kijelölt bíró látja el az anyakönyvi ügyeket s ugyane bíró teszi meg az örökösödési ügyek körül az 1894: XVI. t.-cz. IX. fejezetében foglalt, továbbá a kir. közjegyzők megbírságolására vonatkozó intézkedéseket.

Önálló működési körrel felruházott jegyző látja el:

a) az örökösödési, végrehajtási ügyekben felmerülő egyéb teendőket;

b) a közös irodába tartozó perenkívüli ügyek közül a megkereséseket, a lakfelmondásokat és felhívásokat, továbbá a fize-

tési meghagyásokat és a tömegnapon hozott mulasztási ítélet, vagy végzés, valamint az ugyanakkor létrejött bírói egyezség után felmerülő teendőket, végül a halálesetfelvételek és végrendeletek körül szükséges teendőket.

Beadványokat és egyéb iratokat csak a főljástromirodában, vagy a gyűjtőszekrény útján lehet beadni; a főljástromiroda e célból köznapon 9—1-ig, vasár- és ünnepnapon pedig 9—11 óráig van a felek részére nyitva; a gyűjtőszekrényből a főljástromvezető a beadványokat köznapon d. u. 1 órakor, s vasár- és ünnepnapon d. e. 11 órakor veszi ki utoljára.

Arról, hogy valamely ügydarab egy bizonyos időpontban mely irodában kezeltetik, a felek szintén a főljástromirodában nyerne felvilágosítást s azért a főljástromiroda a főljástrom és a névmutató adatairól az egész hivatalos idő alatt ad személyes jelentkezésre is értesítést, sőt reggel 8—9 óra közt távbeszélő útján is. (Telefonszám: 121—73.)

A közös irodában, ahová a feleknek belépni tilos, csak gyűjtőszekrénybe elhelyezett értesítő-lap útján lehet írásbeli értesítést nyerni, a többi iroda és irattár pedig csak értesítő-lappal jelentkezőknek akár szóval, akár kívánatra írásban ad értesítést.

Amennyiben a fél az ügy iratainak megtekintését, vagy lemásolását óhajtja, engedelemért az illető bírói személyhez fordul, aki azt az értesítő-lap aláírásával adja meg.

Ezt az értesítő-lapot, ha az iratok megtekintése a bíróság határozata, vagy a félnek kézbesített irat alapján történik, azt a határozat vagy irat pótolja.

Hasonló értesítő-lap nélkül engedi át az ügyljástromvezető az iratokat megtekintés végett a félnek, vagy képviselőjének, ha a kitűzött tárgyalás határnapja előtt az iratok tanulmányozása végett jelentkeznek.

Az iratok tanulmányozása, lemásolása, vagy megtekintése a külön irodákban és irattárban azonban csak 9—11 óra közt engedtetik meg.

Értesítő-lap a főljástromvezetőnél darabonként tíz fillérért kapható, de csak egy ügyben használható fel. Ez az értesítő-lap a gyűjtőszekrény, vagy posta útján is adható be a bíróságnál.

*

Tévedésbe ejtés a bíróság végzése által. A hagyatéki bíróság perre utasító végzésében a kereset megindítására megsza-

bott 60 napi záros határidőt a perre utasítottak egy részének a kérelmére 60 nappal meghosszabbította. Ezt a meghosszabbítást a kir. kir. ítélőtábla megváltoztató végzésében az 1894: XVI. t.-cz. 86. §-a rendelkezésébe ütközőnek mondta ki, mire a hagyatéki bíróság a hagyaték átadása iránti kérelemnek helyt adott, jöllehet a kereset a meghosszabbított záros határidőn belül beadott. A budapesti kir. ítélőtábla azonban a perre utasítottak egy részének felfolyamodása folytán az elsőbíróság végzését megváltoztatta, a hagyaték átadása iránti kérelemnek helyt nem adott és a hagyaték átadását az időközben folyamatba tett örökösödési per jogerős befejeztéig felfüggesztette. Az indokolásban ezeket olvassuk: „Az elsőbíróság megváltoztatott intézkedése nem szolgálhat az azzal tévedésbe ejtett (?) felek sérelmére akkor, amidőn azok egy része a tévesen meghosszabbított határidőn belül a keresetet jóhiszeműen megindította, bizva abban, hogy a meghosszabbított időn belül beadott keresetük folytán a hagyatékra támasztott öröklési igényük a per jogerős befejeztéig megóva marad, a keresetnek ebben a jóhiszeműben történt megindítása tehát a hagyaték átadására gátlóul szolgál.“ A m. kir. Curia a másodbíróság végzését helybenhagyta indokainál fogva és azért, mert 1894: XVI. t.-cz. 76. §-ában felsorolt azoknak az eseteknek egyike sem forog fenn, amelyekben részleges hagyatékátadó végzés hozandó. (1912, december 23. 2956. P. sz.)

*

Végrendeleti meghagyás teljesítése iránt indított pert S. János K. Pálné ellen. A kecskeméti kir. tszék a következően ítelt: A kir. tszék kötelezi alperest arra, hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított egy éven belül a kecskeméti ref. temetőben néhai Somodi Lajos sirja fölé 10.000 korona értéknek megfelelő sirbölt emeltessen, ennek nem teljesítése esetén pedig arra kötelezi, hogy további 15 nap alatt és végrehajtás terhe mellett 10.000 koronát a kecskeméti kir. törvényszéknél bírói letétbe helyezzen és az utóbbi esetben feljogosítsa felperest vagy netáni elhalálózása esetén örökösét arra, hogy a fenti sirbölt és siremléket elkészíttesse és az elkészítés befejezésekor az elkészítésnek és annak a vállalkozási szerződés és költségvetéssel igazolása ellenében, hogy az elkészített sirbölt és sirkő elkészítése 10.000 koronába került, a bírói letétbe helyezett összegnek a vállalkozó részére leendő kiutalását kérelmezhesse. Kötelezi továbbá alpereseket arra

is, hogy 345 korona perköltséget felperesnek 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett fizessen meg. Indokok: Ha a végrendeleti örökös a végrendeletben neki hagyott örökséget elfogadta, az örökhagyónak a végrendeletben foglalt meghagyását teljesíteni tartozik, amennyiben a meghagyás teljesítése nem lehetetlen, vagy a jó erkölcsökbe nem ütközik. Nem védekezhetik a végrendeleti örökös az örökség elfogadása után utólagosan azzal sem, hogy az örökség értéke kevesebb, mint amennyi értékű a meghagyás teljesítése, mert az örökség elfogadásakor tartozott e tekintetben nyilatkozni, de különben is alperes a meghagyás teljesítésére irányzott kereseti kérelem ellenében csak azt a kifogást hozta fel, hogy a végrendeleti meghagyást ezidő szerint azért nem képes teljesíteni, mert a végrendeletileg neki hagyományozott vagyon legnagyobb részére alperest életfogytiglani haszonélvezeti jog illeti, ennél fogva azok az alperes birtokában és haszonélvezetében vannak s. a. t. A budapesti kir. ítélőtábla felperest keresetével elutasította, a m. kir. Curia azonban a kecskeméti kir. tszék ítéletét hagyta helyben.

*

A községi jegyzők magánmunkálatai. Trencsén vármegye törvényhatósági bizottsága december 19-én tartott közgyűlésén Bars vármegye átiratát a jegyzőknek a magánmunkáktól való eltiltása és ehelyett megfelelő kárpótlásban való részesítése tárgyában, egyhangulag magáévá tette.

*

A kir. közjegyző csődtömegleltározási díjai tárgyában lapunk múlt számában közölt budapesti kir. táblai határozat száma 3560/1912.

*

Személyi hírek. *Visy Lajos* mohácsi kir. közjegyző állásáról lemondott és *dr. Angyal Béla* dunaföldvári kir. közjegyző Mohácsra áthelyeztetett.

Dr. Kálmán Antal szeniczei kir. közjegyző a Budapest székesfőváros X. kerületében megüresedett kir. közjegyzői állásra áthelyeztetett.

Csiktusnádi Sántha Dezső tasnádi kir. közjegyző múlt hó 19-én elhalálozott.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Felelős szerkesztő:	Szerkesztőség és kiadó- — hivatal —
Egész évre . . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrásy-út 1.
Félévre 6 „	budapesti kir. közjegyző.	

Tartalom. A magyar közjegyzői intézmény története. — Kérdések a közjegyzői gyakorlatról. — Osztálykivonatok. — Felső-bírósági határozatok. — Közlemények.

A magyar közjegyzői intézmény (1874 : XXXV. és 1886 : VII. törvénycikkek) története.

Irta: **Rupp Zsigmond**, budapesti kir. közjegyző.

Előszó.

Szükségét látom, hogy pár sorban ismertessem könyvem megírásának okait.

1896-ban, mikor *hazánk* ezeréves fennállásának ünnepéskor minden testület igyekezett a nagy év emlékét valami maradandó alkotással megörökíteni, e multból ami karunk is részt kért. Országos egyesületünk pályadíjat tűzött ki egy oly műre, amelyik a magyar közjegyzőség és hiteles helyek történetét írja meg a közjegyzői törvény megalkotásáig.

Érdújhelyi Menyhért „A közjegyzőség és hiteles helyek története Magyarországon” című dolgozata nyerte